

Як виглядають та чого бояться МСП в Україні: портрет сектору

(за результатами «Щорічної оцінки ділового клімату ABCA 2015»)

Оксана Кузяків,
координатор аналітичного компоненту Програми USAID «Лідерство в економічному
врядуванні», виконавчий директор ГО «Інститут економічних досліджень та
політичних консультацій»

Київ

24 листопада 2016

Інформація про опитування АВСА

АВСА

Annual Business Climate Assessment.

В перекладі українською мовою – Щорічна оцінка ділового клімату.

Здійснюється Програмою USAID «Лідерство в економічному врядуванні».

Це інструмент:

- (1) моніторингу та оцінки ділового клімату
- (2) виявлення бар'єрів на шляху розвитку малого та середнього бізнесу
- (3) формування переліку пріоритетних економічних, правових та регуляторних заходів (реформ) для покращення середовища ведення бізнесу в Україні.

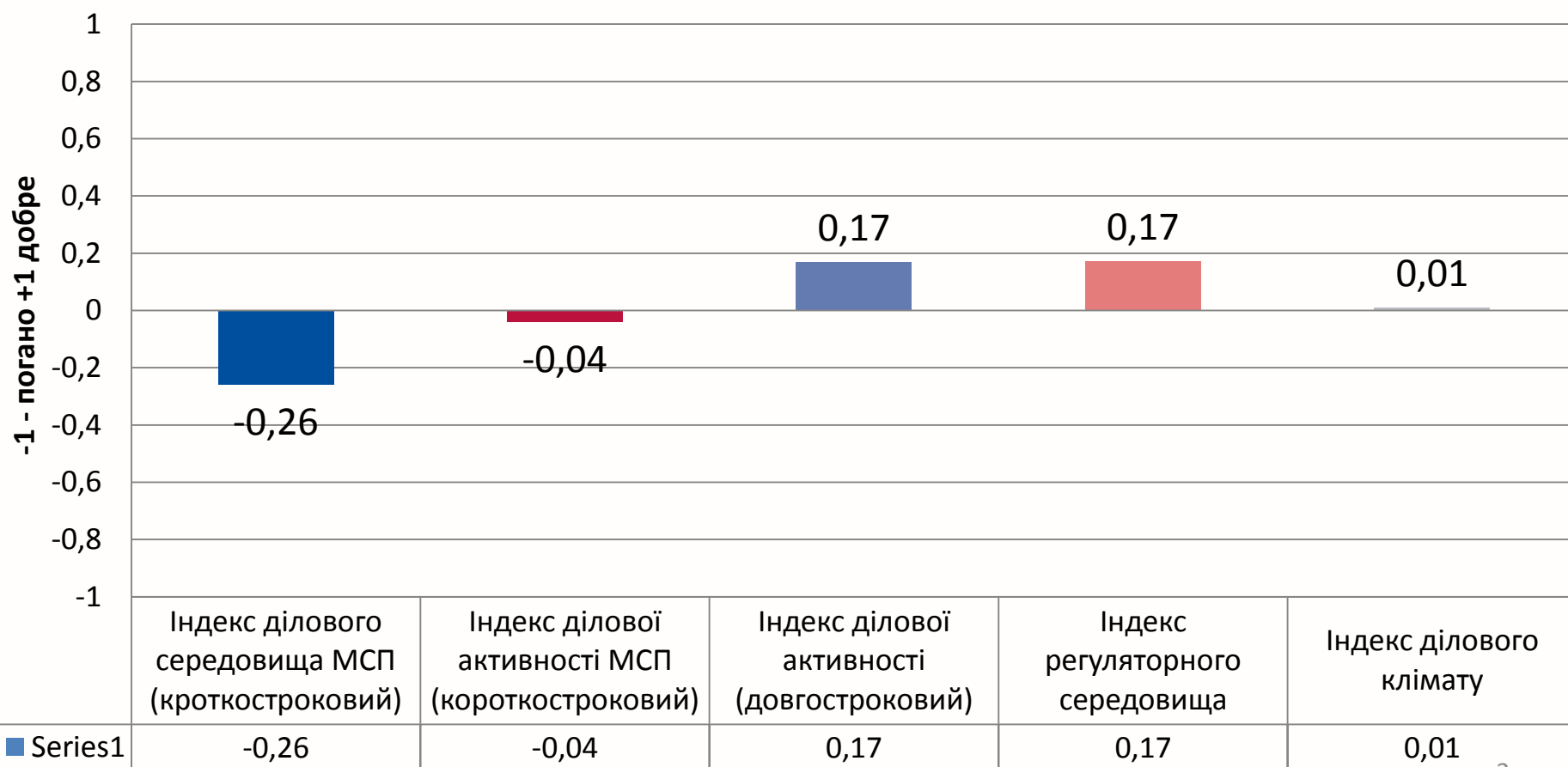
Продукти:

- (1) щорічний аналітичний звіт
- (2) база даних, яка може використовуватися для різних аналітичних потреб
- (3) індекс ділового клімату та інші показники моніторингу ситуації в секторі МСП.

Методи збору інформації:

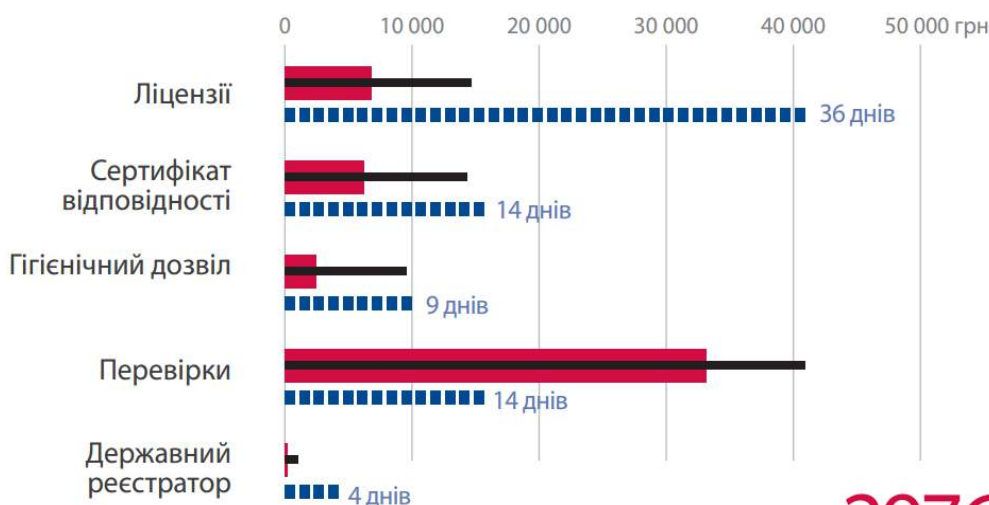
- (1) Опитування керівників або власників малих та середніх підприємств
- (2) фокус-групи з представниками бізнесу
- (3) глибинні інтерв'ю з представниками центральних та місцевих органів влади та місцевого самоврядування

Оцінка ділового середовища: ЛЕВ Індекс ділового клімату та його складові

Середовище: скільки коштує вести бізнес?

- Пряма вартість дотримання регуляторної процедури (грн.)
- Річна оцінка загальної вартості (включаючи пряму та непряму вартість) дотримання регуляторних процедур МСП у 2015 році
- Часові витрати на дотримання регуляторної процедури (днів)

Частка кожної з регуляторних процедур у загальних витратах, %

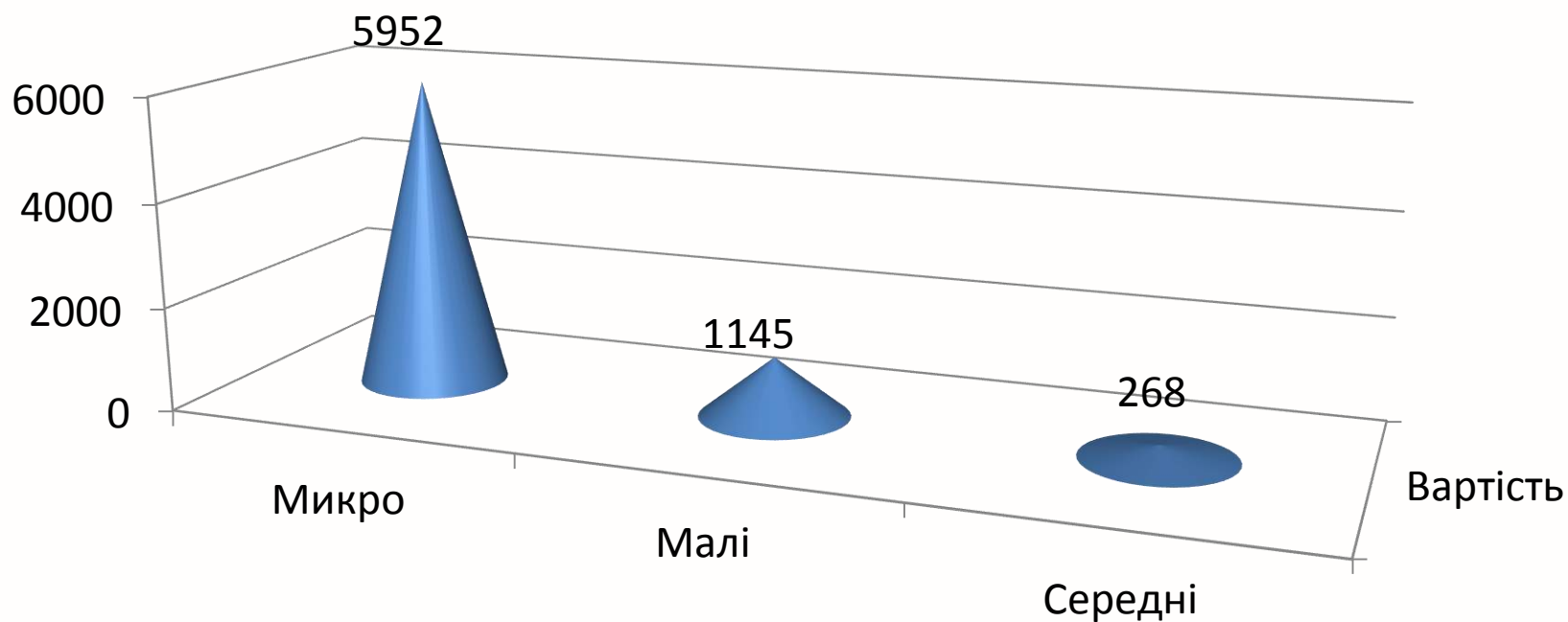

29760,71 ГРН
річна оцінка вартості ведення бізнесу у 2015 році*

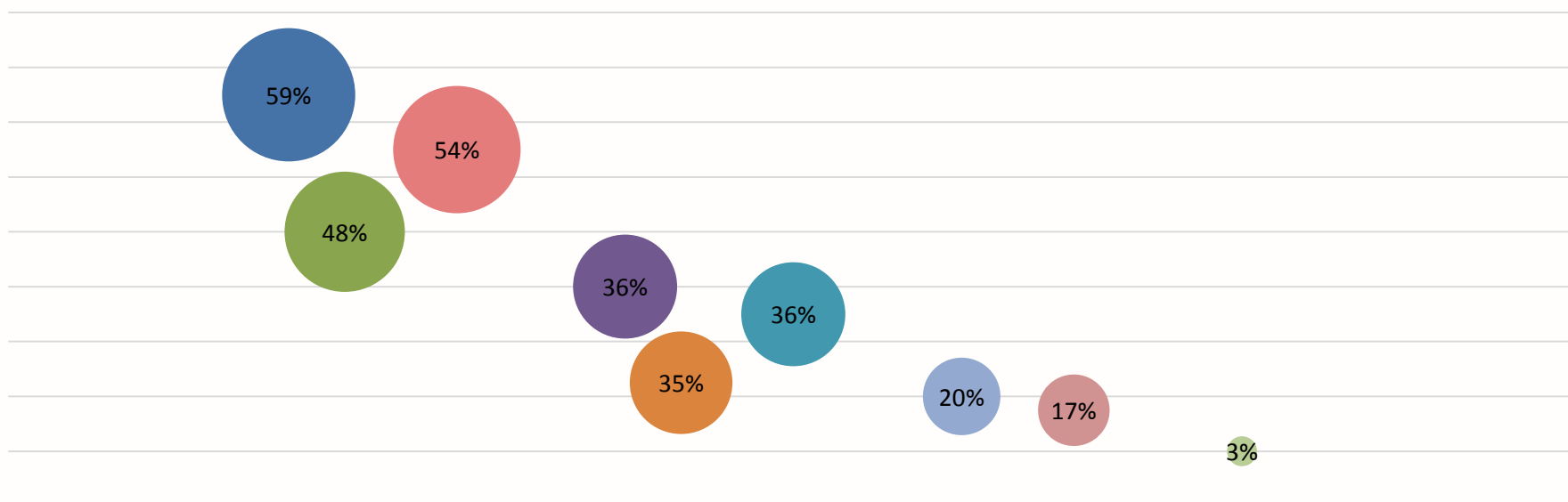
*Річна оцінка вартості ведення бізнесу є усередненою оцінкою та розрахована на основі загальної вартості зазначених процедур (включає пряму вартість – грошові витрати, які несе підприємство протягом процедури, та непряму вартість - вартість робочого часу працівників підприємства, витраченого на операції, пов'язані з виконанням процедури), із врахуванням «ваги» кожної процедури у загальних витратах. Зазначена сума не включає ряду інших витрат, зокрема, дотримання вимог податкового законодавства, витрат, пов'язаних з експортними та імпортними операціями тощо, тому реальний показник може бути набагато більшим.

Середовище: вартість регулювання

Вартість в перерахунку на одного працюючого, грн.

Що впливає на діяльність МСП*

- 1. Війна та нестабільна політична ситуація
- 2. Податки та адміністрування на фоні частих змін законодавства
- 3. Брак попиту на фоні високої конкуренції
- 3. Обмежений доступ до коштів
- 4. Корупція спричинена складним та обтяжливим регулюванням
- 5. Валютне регулювання та інфляція
- 6. Брак кваліфікованих працівників та модернізованих потужностей
- 7. Неефективність державного апарату
- 8. Проблеми з енергопостачанням

* Результати факторного аналізу (метод основних компонентів)

Визначення МСП в Україні

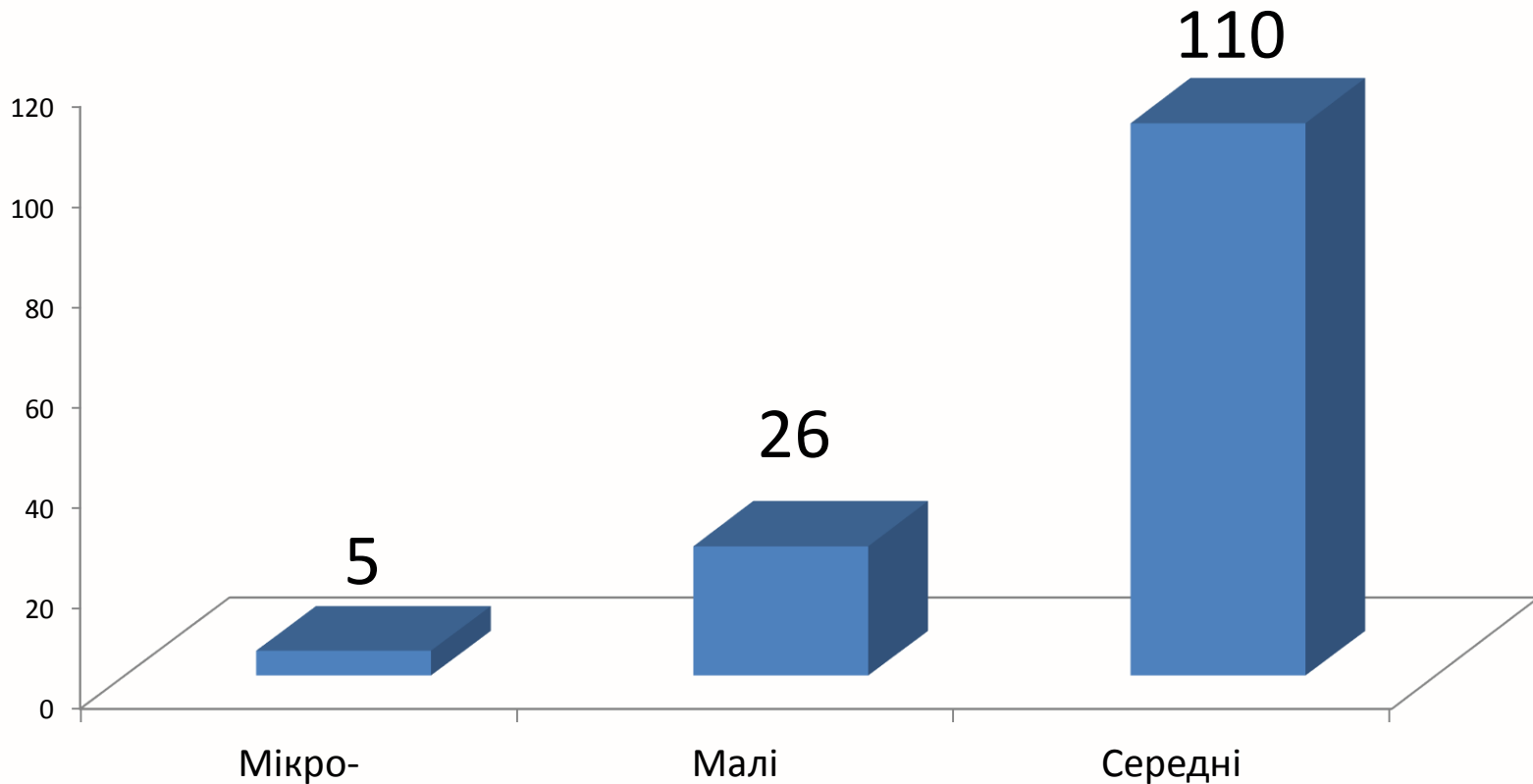
	Мікропідприємство	Мале	Середнє	Велике
Кількість працівників	≤ 10 осіб	≤ 50 осіб	Компанії, що за своїми ознаками не можуть бути віднесені ні до малих, ні до великих підприємств	≥ 250 осіб
Річний дохід	≤ 2 млн. євро	≤ 10 млн. євро		≥ 50 млн. євро

Джерело: Господарський кодекс України

ЩО ХОВАЄТЬСЯ ЗА СУХИМИ ЦИФРАМИ СТАТИСТИКИ...

Портрет МСП: розмір

Середня кількість працівників, осіб

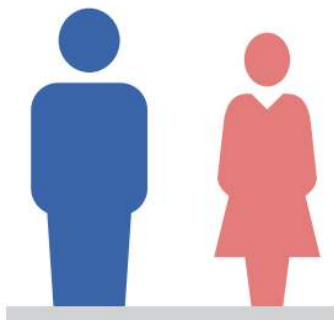
Портрет МСП

Середній вік

45 РОКІВ

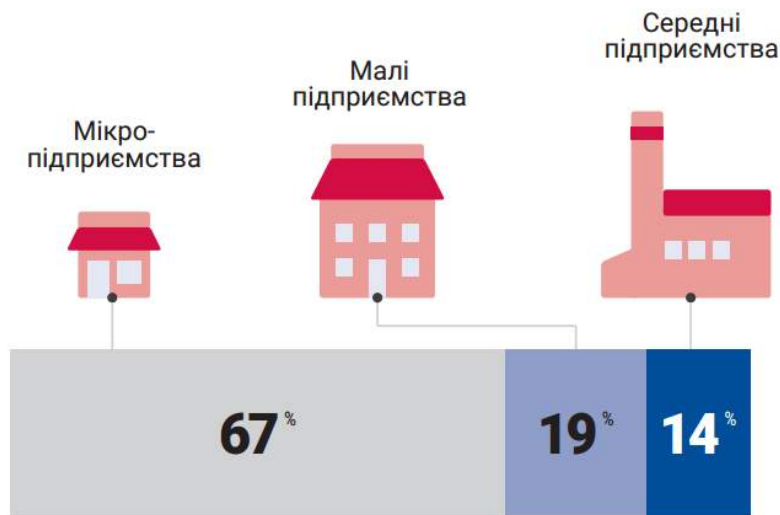
Стать

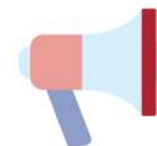
51%
чоловіків

49%
жінок

Розподіл за розміром

Маркетинг

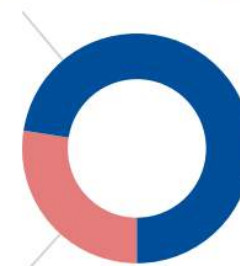

52%

мають відділ або працівника, відповідальних за маркетинг

Організаційні форми

72,5%
юридичні особи

27,5%
фізичні особи-підприємці

Галузі

10%

21%

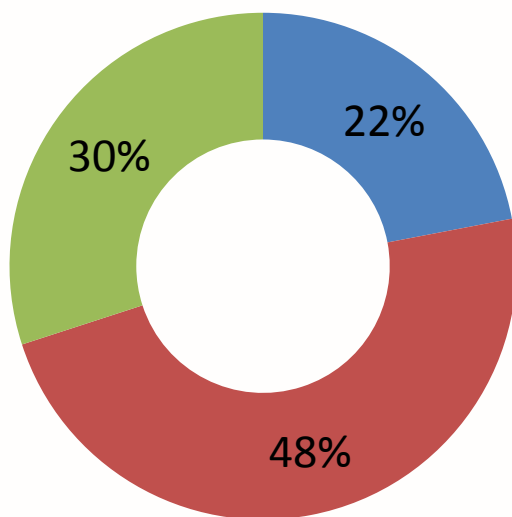
25%

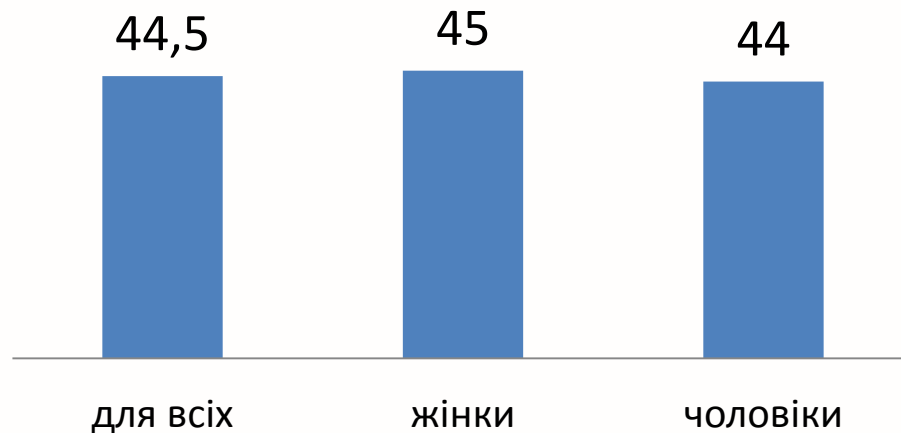
44%

Портрет МСП: вік керівників (власників)

- до 35 років
- 36-50 років
- старше 51 року

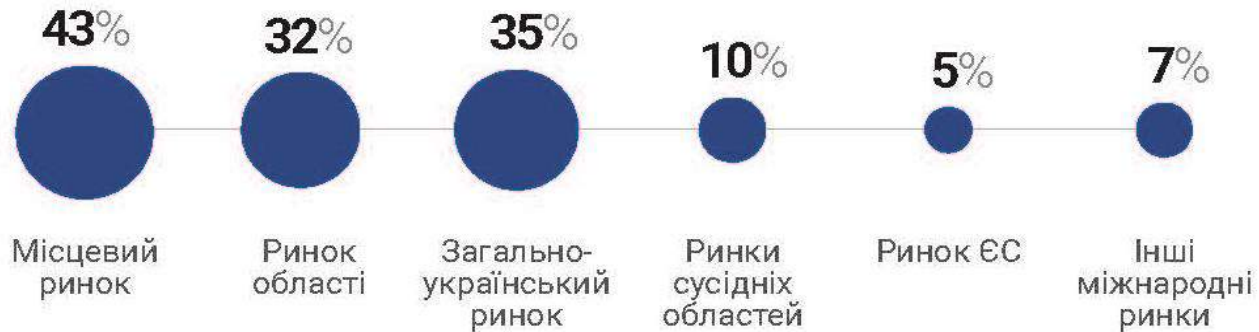
Середній вік керівників МСП

Портрет МСП: ринки

Ринки МСП

у 2015 році

- **54 % опитаних МСП не планують виходити на нові ринки впродовж наступних двох років.**

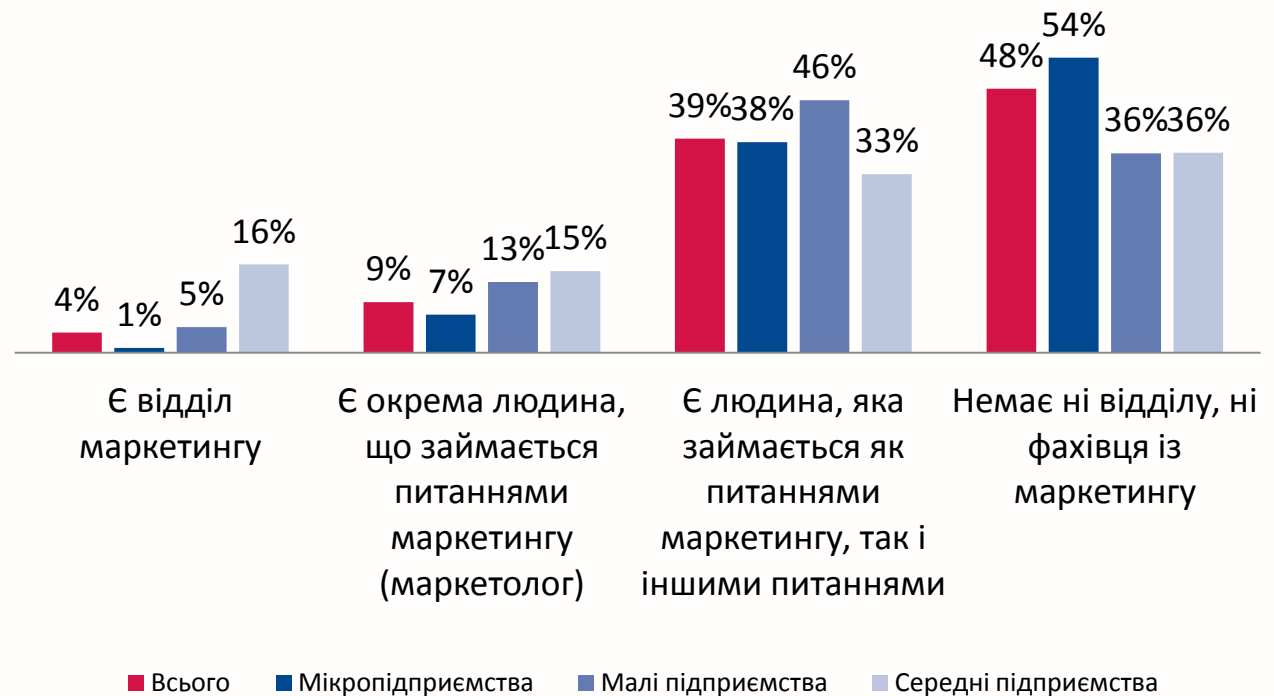
Портрет МСП: маркетинг

Маркетинг: обмежені ресурси

Маркетинг

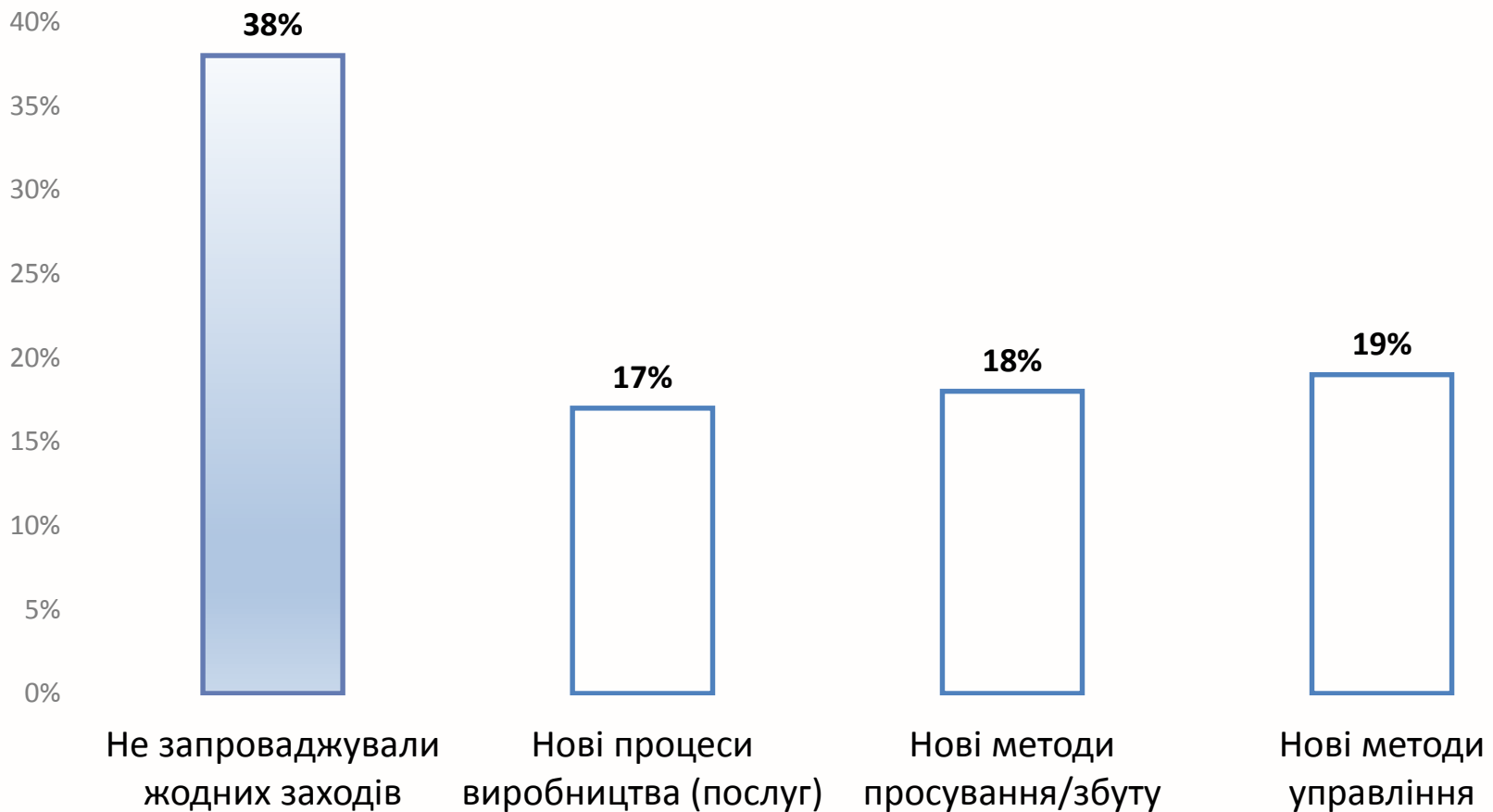
52%

мають відділ або працівника, відповідальних за маркетинг

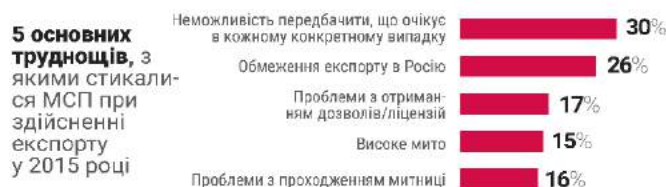
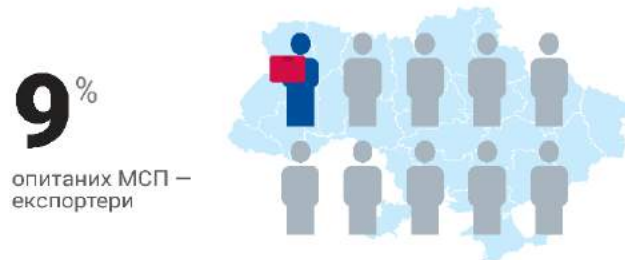
*У цьому запитанні респонденти могли вибрати більш, ніж один варіант відповіді.

Портрет МСП: інновації

Портрет МСП-експортера

За результатами опитування малих та середніх підприємств «Щорічна оцінка ділового клімату в Україні» (ABCA) у 2015 році

Портрет МСП: податки, бухгалтерія

27,3%

прибутку у вигляді податків у державні та місцеві бюджети

15,3%

часу, керівництво підприємства витрачає на виконання вимог законодавства щодо податків?

В середньому МСП сплачують до державного бюджету

4,6 ПОДАТКІВ

61%

МСП мають бухгалтерів, що працюють на повну ставку (в середньому 2 бухгалтера)

19,4%

МСП мають бухгалтерів, що працюють на неповну ставку (в середньому 1 бухгалтер)

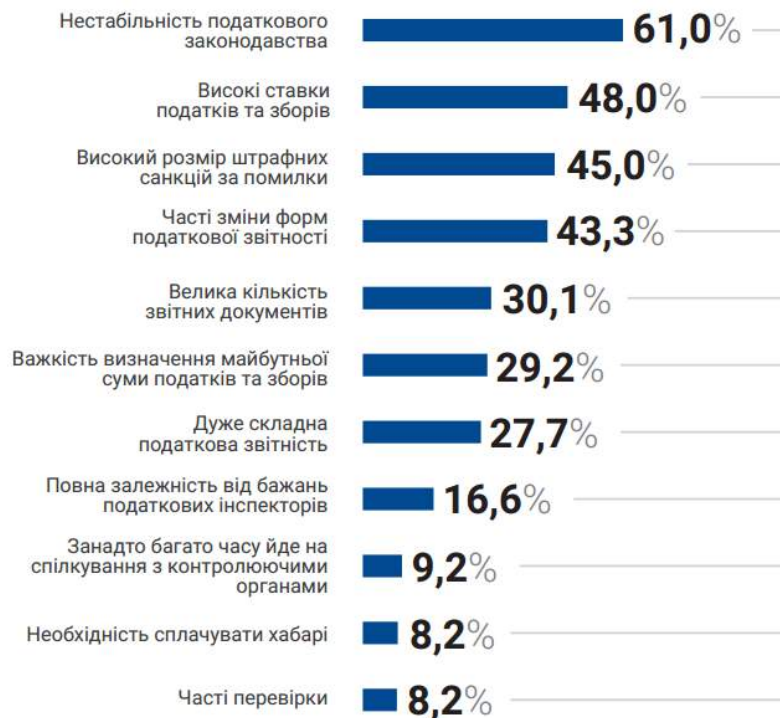

16%

МСП використовують послуги сторонніх фірм/бухгалтерів (в середньому 1 бухгалтер)

Найбільші складності у МСП викликають

ДОВІРА ТА СТРАХИ

Довіра до суспільних інститутів

Держава - це:

Перешкода
бізнесу

56%

Ворог
бізнесу

30%

Партнер
бізнесу

14%

РАЗОМ ІЗ ЦИМ:

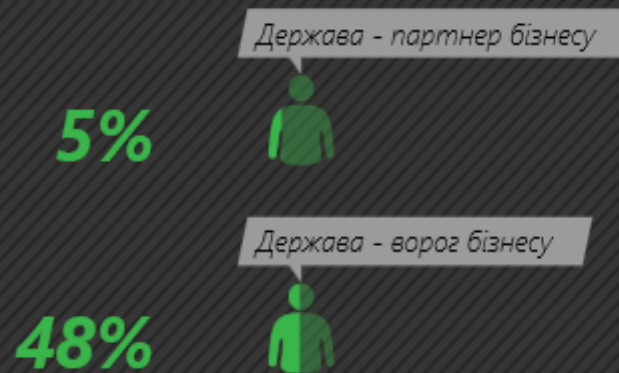
- 75% не змогли назвати конкретні органи державної влади, які створюють перешкоди для бізнесу
- 60% опитаних вважають, що бізнесу потрібна непряма підтримка від держави, 29% – що потрібна пряма підтримка

Довіра та розвиток

ПЛАНИ ЗРОСТАТИ

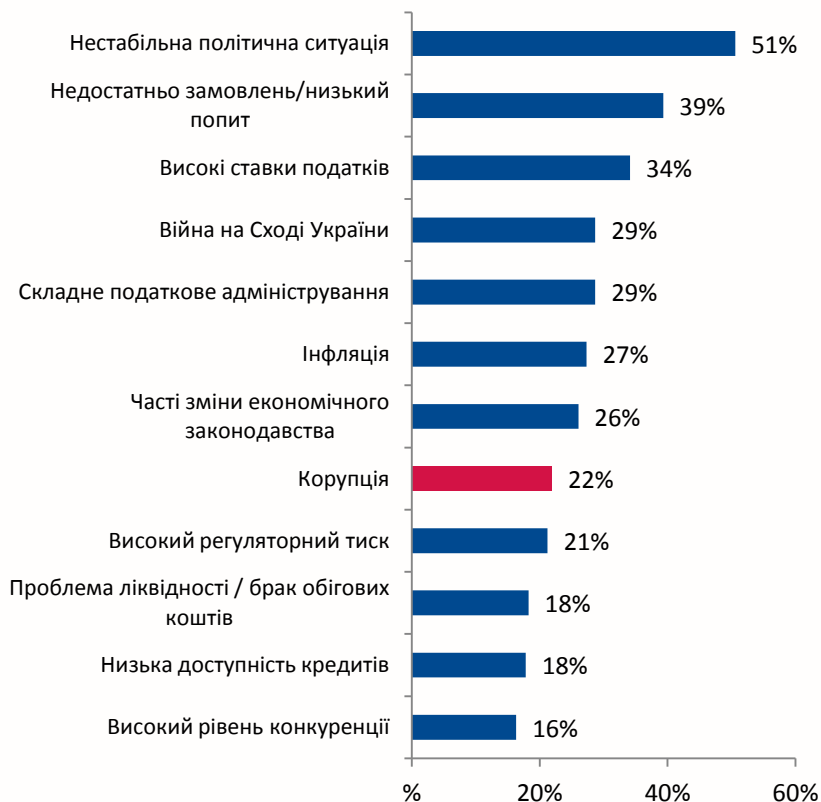

ПЛАНИ СКОРОЧУВАТИ

Основні перешкоди для МСП (ЮС vs ФОП)

Підприємства-юридичні особи

Фізичні особи-підприємці

У цьому запитанні респонденти могли вибрати більш, ніж один варіант відповіді.

Страхи МСП: корупція та регулювання

ДЕРЖАВА ПАРТНЕР БІЗНЕСУ

9.6%
Корупція

7.0%
Регуляторний тиск

12.2%
Складне адміністрування податків

ДЕРЖАВА ВОРОГ БІЗНЕСУ

34.8%
Корупція

22.2%
Регуляторний тиск

33.6%
Складне адміністрування податків

Страхи МСП: корупція

Корупція: це
проблема чи

- Корупція посідає 7 місце в рейтингу перешкод ведення бізнесу в 2015 році
8ме — для ЮО,
4те — для ФОП
- Про неофіційні витрати повідомляють від **6,0% до 23,8%** МСП залежно від процедури

Страхи МСП: корупція

...чи
«спосіб
уникнення
проблем»?

- **55,8% респондентів** погодилися, що підприємці схильні уникати реальних перевірок і тому дають хабарі інспекторам під час перевірок

Висновки

Очікується тенденція до поживлення ділової активності в секторі МСП, яка має високі шанси стати сталою протягом наступних двох років за умови зменшення адміністративного тягара для бізнесу.

Серед керівників/власників МСП домінують особи середнього та старшого віку, частка молоді серед власників зареєстрованого бізнесу відносно невелика

Нестабільна політична ситуація, низький попит, високі ставки податків, інфляція, війна та складне податкове адміністрування – найвагоміші перешкоди для розвитку МСП

Чим менше підприємство за розміром, тим важче регуляторний тягар для нього

МСП, які більше стикаються з адміністративними складнощами при сплаті податків чи виконанні вимог інших регуляторних процедур, а також фактами корупції, частіше вбачають в державі «ворога», а не «друга» для бізнесу

Інформація про дослідження ЛЕВ АВСА

Інформація про опитування АВСА(2): вибірка

Вибірка 1827 МСП:

- 502 респонденти – фізичні особи-підприємці
- 1325 – юридичні особи-підприємці

Репрезентативність за:

- Регіоном (*ФОП та юридичні особи*)
- Видом діяльності (*юридичні особи*)
- Розміром підприємств (*юридичні особи*)

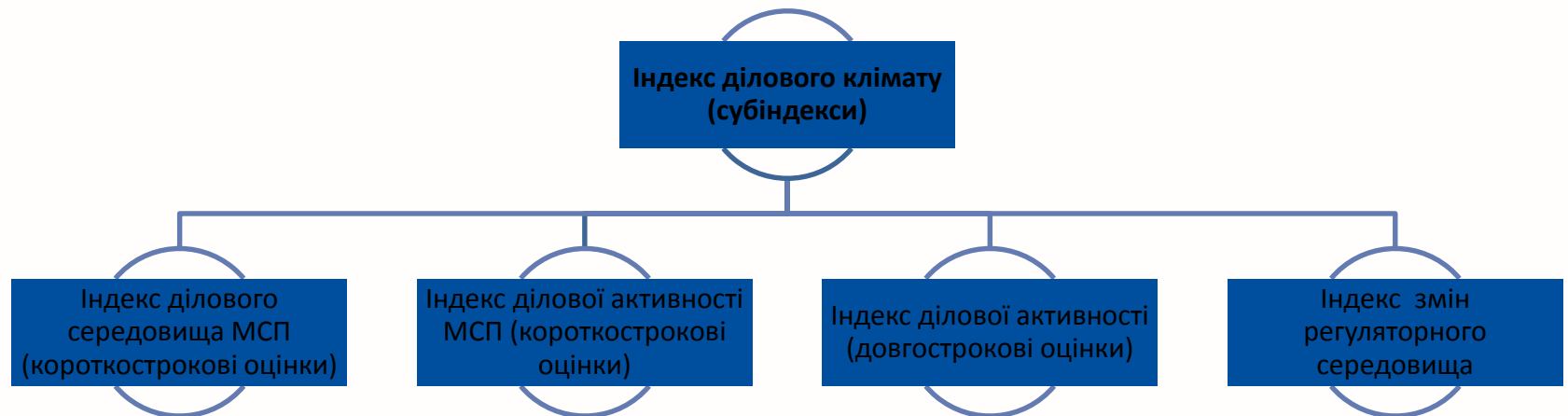
Етапи відбору:

- *Групування МСП за розміром (кількість працівників), сферою економічної діяльності та регіоном*
- *Включення МСП до вибірки на підставі критеріїв, що визначають цільову сукупність*
- *Підвищено квоту МСП у вибірці для Вінницької, Дніпропетровської, Львівської, Одеської, Тернопільської та Херсонської областей (не менше 75 інтерв'ю/область)*
- *Випадковий відбір потрібної кількості підприємств та фізичних осіб-підприємців в межах кожної групи відповідно до її розміру*

Індекси: перелік та методологія

Індекс – це балансова оцінка, яка визначається як різниця між позитивними та негативними оцінками та очікуваннями. Коли підприємство відповідає, що показник збільшився (збільшиться), відповіді зараховуються як +1, якщо він не змінився (не зміниться) — як 0 і якщо зменшився (зменшиться) – як -1. Максимальне значення індексу дорівнює 1, мінімальне – -1.

Індекс ділового клімату ABCA є інтегрованим показником, який характеризує різні аспекти ситуації в секторі МСП та регуляторного клімату.

Вартість регулювання: визначення

Дякую за увагу!

Наші контакти:

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

www.ier.com.ua

institute@ier.kiev.ua

вул. Рейтарська 8/5-А, Київ 01030, Україна

тел. +38-044-278-6360

факс +38-044-278-6336